

СЛАВКОВА О.П.
д.е.н., професор завідувач кафедри бухгалтерського обліку
ГЛУШАЧЕНКО А.І.
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку
Сумський національний аграрний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА У ФОРМУВАННІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Інтеграція економіки України у світовий економічний простір визначає необхідність подальшого поліпшення методології бухгалтерського обліку з метою створення відповідної інформаційної системи, рівноцінної потребам відкритої ринкової економіки.

Фінансова звітність є одним із важливих елементів методу бухгалтерського обліку, вона підкреслює собою систему взаємопов'язаних узагальнюючих показників, що характеризують фінансовий і майновий стан підприємства та результати діяльності за звітний період. Формуванням фінансової звітності закінчується повний цикл обробки облікових даних. Завершальним етапом бухгалтерського обліку як процесу виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення та узагальнення є передача інформації про діяльність підприємства користувачам для прийняття управлінських рішень. Узагальнення інформації та одержання звітних показників, що характеризують діяльність підприємства, здійснюється на основі даних облікової системи. Концептуальна основа облікової системи є визначальною, саме вона визначає можливості формування повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів[1].

Питання впливу облікової політики на звітні показники діяльності підприємств у своїх роботах розглядали зарубіжні і вітчизняні автори, такі як А. Андрющенко, Ф. Бутинець, Т. Войтенко, П. Житній, М. Кутер, А. Наговіцина, С. Нехаєв, Н. Малюга, Н. Лоханова, Л. Пантелейчук, М. Пушкар, М. Щирба та ін.

В сучасних умовах підвищуються вимоги до інформації, що відображає стан і результати діяльності підприємств. Облікова інформація перетворюється у виробничий фактор, котрий раціоналізує використання капіталу [2, с.37]. Таким чином, глобалізацію з однієї сторони пропонується розглядати як джерело нових можливостей в бухгалтерському обліку, його наповнення, з іншої - як конфлікт міжнародних і національних інтересів в обліковій сфері. Учасники економічних відносин зацікавлені в прозорості інформації, сформованої за єдиними принципами.

На основі звітності, підготовленої за єдиними нормами, інвестори визначатимуть надійність і прибутковість компаній, шукатимуть альтернативні варіанти вкладення фінансових ресурсів незалежно від галузевої приналежності та характеру роботи. Відмінності основних принципів формування звітності в різних країнах призводять до неможливості порівняння показників фінансової звітності, незрозумілості її користувачам та неможливості прийняття ефективних управлінських рішень. Хід інтернаціоналізації бізнесу вимагає міжнародного врегулювання, прийняття єдиних підходів до підготовки звітності. Адже звітність є посередньою ланкою між емітентами та інвесторами, спільна діяльність яких забезпечує їх взаємообумовлений розвиток. Постає необхідність гармонізації і стандартизації в

обліковій галузі, що забезпечуватиме мінімізацію відмінностей в правилах підготовки і розкриття інформації за національними стандартами бухгалтерського обліку.

Гармонізація на міжнародному рівні дозволить: а) підвищити порівнянність даних бухгалтерської звітності різних країн; б) активізувати оборот капіталу; в) підняти загальний методологічний рівень бухгалтерського обліку; г) скоротити витрати на складання фінансової звітності багатонаціональних корпорацій; д) посилити дієвість соціального контролю над корпораціями; е) більш оптимально розподілити світові ресурси [3, с. 171-192]. Перевагами гармонізації національних бухгалтерських систем є забезпечення потреб інвесторів та полегшення роботи транснаціональних корпорацій. Вплив інтернаціональних та інтегративних процесів на практику бухгалтерського обліку полягає у веденні паралельного обліку за правилами, зрозумілими в іншій юрисдикції та прямого експорту або імпорту облікових категорій [4, с.269].

Під гармонізацією бухгалтерського обліку та фінансової звітності пропонується розуміти наближення ідентичності міжнародних вимог з національними стандартами бухгалтерського обліку та загального порівняння інформації, що відображається у фінансовій звітності. Шлях до гармонізації представляє собою закономірний факт, котрий починається з неорганізованого поширення загальних облікових принципів і поступово охоплює все більші облікові аспекти та географічні сегменти.

Вибір елементів облікової політики обумовлює вплив на показники усіх форм фінансової звітності підприємства, у тому числі: ф.1 Баланс (Звіт про фінансовий стан); ф.2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід); ф.3 Звіт про рух грошових коштів; ф.4 Звіт про власний капітал; ф.5 Примітки до річної фінансової звітності. Це обумовлено тим, що кожен із обраних фірмою варіантів обліку чи оцінки прямо або опосередковано впливає на вартість активів, зобов'язань, власного капіталу, розмір доходів, витрат і фінансових результатів, які відображаються у різних формах фінансової звітності підприємства. Виходячи із суттєвого впливу облікової політики на фінансову звітність підприємства, в основу вибору елементів облікової політики має бути покладена обрана підприємством стратегія розвитку діяльності.

При дотриманні стратегії «більш рентабельного підприємства» мають обиратися такі елементи облікової політики, що забезпечать мінімальні витрати та максимальні доходи і фінансові результати підприємства.

Облікова політика сільськогосподарських підприємств в повному обсязі враховує специфіку діяльності та особливості організаційної і управлінської структури господарства. Специфіка полягає в тому, що кожне сільськогосподарське підприємство зважаючи на свою спеціалізацію обирає, а за необхідності розглядає конкретні принципи, методи і прийоми ведення фінансового і особливо управлінського обліку на звітний період.

Дійова організація облікової політики на підприємстві можлива за умови дотримання чітких правил. Одночасно з цим, важливим є розробка та впровадження такої сукупності правил, реалізація яких забезпечила б одержання найбільшого ефекту від організації та ведення бухгалтерського обліку, а саме формування правдивої облікової інформації про діяльність суб'єкта господарювання. Вигідність такої інформації вимірюється її своєчасністю та адекватністю запитам зацікавлених користувачів з метою прийняття ними управлінських рішень. Перехід публічних товариств на складання фінансової звітності за МСФЗ супроводжується рядом невіршених питань як теоретико-методологічного, так і методико-практичного характеру, що, в свою чергу, вимагає переосмислення ролі та важливості облікової політики для розкриття фінансової інформації.

Показники фінансової звітності підприємства є одним з ключових чинників, які впливають на прийняття ефективних оперативних та стратегічних управлінських рішень. Для ефективного управління діяльністю підприємства постає значна потреба в наявності своєчасної, достовірної та повної інформації, яка зазвичай зазначається в фінансовій звітності підприємства.

Достовірність наданої інформації є однією з якісних характеристик фінансової інформації, яка повинна включати показники фінансово-господарської діяльності як самого підприємства, так і його структурних підрозділів. Цілісність або повнота фінансової звітності дозволяють приймати найбільш обґрунтовані управлінські рішення. За даними, які містяться в фінансовій звітності за звітний період можна комплексно і об'єктивно характеризувати та оцінювати фінансовий стан та результати роботи підприємства в цілому.

Сутність достовірності показників фінансової звітності визначається як інформація, яка отримана згідно чинного нормативно-правового законодавства і облікової політики підприємства та як інформація, яка може бути правильно використана зацікавленими користувачами обліково-фінансової інформації про діяльність фірми для прийняття рішень з метою управління та забезпечення внутрішнього контролю.

Згідно вивчених підходів у вітчизняній і зарубіжній обліковій практиці склалися різні погляди до оцінки сутності поняття «достовірність фінансової звітності». Так, згідно концептуальної основи міжнародних стандартів фінансової звітності, інформація достовірна, якщо вона не включає суттєвих помилок та неупереджених суджень, а також достовірною вважається фінансова звітність, яка сформована і складена за правилами, встановленими нормативними актами системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку. Тобто, звітність повинна надавати достовірне і повне уявлення про фінансовий стан та фінансові результати підприємницької діяльності.

Отже, необхідно звернути увагу на той факт, що кожне підприємство при виборі варіантів облікової політики потребує детального підходу в тій чи іншій ситуації. Зокрема, прагнення найбільш повно відобразити всі суттєві дані впливає на своєчасність надання інформації, перешкоджає її отриманню користувачами в необхідний час. В той же час, виключення несуттєвої інформації може негативно вплинути на її повноту та зрозумілість, і, навпаки, надмірна деталізація ускладнює розуміння користувачами важливих загальних характеристик. Тому, саме в оптимальному поєднанні елементів облікової політики та узагальненні облікової інформації і проявляється професіоналізм головного бухгалтера підприємства.

Список використаних джерел:

1. Дубініна М. В. Особливості методології облікових процесів щодо порядку закриття бухгалтерських рахунків в сільськогосподарських підприємствах / М. В. Дубініна, А. В. Скорозинська // Молодий вчений. — 2015. — №2.-С.1048-1052.

2. Сапожникова Н.Г. Развитие методологии и практики корпоративного учета и отчетности: автореф. дис...д-ра екон. наук: 08.00.12 - Бухгалтерський учет, статистика / Наталья Глебовна Сапожникова; Воронежский государственный университет. - Воронеж, 2008. - 391 с. - с. 37.

3. Rahman, A.R. Accounting harmonization between Australia and New Zealand : Towards a regulatory union / A.R. Rahman, M.H.B. Perera, G.D. Tower // International Journal of Accounting, 1994. - № 29 (3). - P. 171-192.

4. Мэтьюс М.Р. Теория бухгалтерского учета: учебник / М.Р.Мэтьюс, М.Х.Б. Перера; пер. с англ. под. ред. Я.В.Соколова, И.А.Смирновой. -М. : Аудит, Юнити, 1999. - 663с.